

התכלת והארגמן ותולעת שני, האמורים בפרשת מסעות (במדבר ד): "ונתנו עליו בגד תכלת", ונתנו עליו בגד ארגמן", ונתנו עליהם בגד תולעת שני". ונראין דברי, שנאמר (לקמן לט): "ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקדש", ולא הזכיר שש עמהם. ואם בבגדי כהונה מדובר, לא מצינו באחד מהם ארגמן או תולעת שני בלא שש. בגדי השרד • יש מפרשים לשון עבודה ושרות, כתרגומו לבושי שמושא, ואין לו המיון במקרא, ואני אומר שהוא לשון ארמי כתרגום של "קלעים" ותרגום של "מכבר", שהיו ארוגים במחט, עשויים נקבים נקבים, לצדידין בלע"ז.

(יא) ואת שמן המשחה ואת קטורת הסמים לקדש ככל אשר צויתך יעשו:

יא ונת משחא דרבוהא ונת קטרת בוסמיא לקודשא ככל די פקדנה יעבדון:

יב ואת קטורת הסמים לקדש • לצרף הקטרת ההיכל שהוא קדש.

(יב) ויאמר יהוה אל משה לאמר: יב ואמר יי למשה למימר:

(יג) ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדרתכם לדעת כי אני יהוה מקדשכם:

יג ואת מלל עם בני ישראל למימר ביום ית יומי שפיא די לי תטרון ארי את היא בין מימרי וביניכון לדריכון למדע ארי אנא יי מקדשכון:

יג ואתה דבר אל בני ישראל • ואתה, אף על פי שהפקדתיך לצוותם על מלאכת המשכן, אל יקל בעיניך לדחות את השבת מפני אותה מלאכה. אך את שבתתי תשמרו • אף על פי שתהיו רדופין וזריזין בזריזות המלאכה, שבת אל תדחה מפניה. כל אפיין ורקין מעוטיין, למעט שבת ממלאכת המשכן.

רש"י כפשוטו - מהדורת לשם

שהקטורת עשויה לצורף הקטרת ההיכל - מילוי ההיכל בעשן קטורת, שהוא (פנים ההיכל) הנקרא בשם 'קדש', אבל שמן המשחה, הרי משמש גם לצורף כלי הקציר שאינה נקראת בשם 'קדש' (ג"א, ר"א: טו). תורה יב (יג) ואתה דבר אל בני ישראל. פרשת מצות השבת פותחת בגי' המוסרית - 'ואתה' - להורות שהיא מחוברת לזו שלפניה. וכן אומר הקב"ה למשה: ואתה, אף על פי שהפקדתיך לצוותם (את בני ישראל) על מלאכת המשכן, אל יקל בעיניך לדחות את השבת מפני אותה מלאכה, שאין בנך המקדש דוחה שבת (ב"א: טו):

אך את שבתתי תשמרו. פתח בתיבת 'אך', שיש במשמעה לשון מיעוט, לומר שאף על פי שתהיו רדופין וזריזין בזריזות המלאכה להשלים את בנך המשכן, מכל מקום שמירת שבת אל תדחה מפניה. וכמו שאמרו חכמים: כל אפיין ורקין

שני בלא שש, אלא על כרחך בגדים אחרים הם: בגדי השרד. יש מפרשים 'שרד' לשון עבודה ושרות, כתרגומו באונקלוס 'לבושי שמושא'; ואין לו דמיון (דוגמא דומה) במקרא, שלא מצינו תיבת 'שרד' המשמשת בלשון 'עבודה'. ואני אומר שתיבת 'שרד' היא לשון ארמי, כתרגום של 'קלעים' [היריעות שהקיפו את קוצר המשכן, שהיו קלועות ומנוקבות, ותרגומו 'סרדין'], וכן תרגום של 'מכבר' [כעין לבוש סביב למזבח החיצון, והוא מנוקב בכברה, ותרגומו 'סרדא'] [לעיל ב"ד, דט], וכדוגמתם אף הבגדים הללו שפסו את הכלים נקראו 'שרד', לפי שהיו ארוגים במחט אריגה גסה ועשויים נקבים נקבים; לצדידין בלע"ז (מעשה

רשת): תורה יא

(יא) ואת קטורת הסמים לקדש. תיבת 'לקדש' מוסבת רק על 'קטורת הסמים', ולא על שמן המשחה, לפי

במפורש את בגדי כהונה: ואת בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת בגדי בניו לכהן, הרי בגדי כהונה אמורים בך; אלא אלו הקרויים בגדי השרד, הם בגדי התכלת והארגמן ותולעת שני האמורים בפרשת מסעות, שהיו פורשים אותם על כלי הקודש לכסותם בעת מסעם, כמו שנאמר: ונתנו עליו בגד תכלת [לכסות את כלי השרת שמשמשים בהם בתוך המשכן]; ונתנו עליו בגד ארגמן [לכיסוי מזבח הנחשת]; ונתנו עליהם בגד תולעת שני [לכיסוי השולחן וכליו] (במדבר ד). ומביא רש"י ראייה לדבריו: ונראין דברי, שבגדי השרד אינם בגדי כהונה, שהרי בעשיית כלי המשכן ובגדי כהונה נאמר (לקמן לט, א) 'ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקדש', ולא הוזכר 'שש' עמהם, ואם בבגדי כהונה הکتוב מדובר, הרי לא מצינו באחד מהם שיהיה בו ארגמן או תולעת